

Nr 169.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag ur kyrkofonden för avlönande av präster m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, *dels ock* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Quensel.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

Förlängning på ett år föreslås för de tidsbegränsade, genom anslag ur kyrkofonden bekostade särskilda provisoriska förmåner åt biskoparna och andra präster och deras efterlevande, som beviljades av 1948 års riksdag i form av provisoriskt lönetillägg, särskild gottgörelse åt prästgårdsinnehavare för uppvärmningskostnad, provisorisk förbättring av semesterkostnadsbidrag och av emeritilöner och familjepensioner samt provisoriskt representationsbidrag åt biskoparna. Vidare föreslås, för understödjande i begränsad utsträckning av studentprästverksamheten vid universitet och högskolor, viss utökning av anslagsramen för avlöning av stiftsadjunkter m. fl. För att bereda möjlighet att i skälig omfattning kompensera pastorer i de svenska församlingarna i utlandet för den fortgående ökningen av levnadskostnaderna föreslås viss höjning av anslaget för dessa prästers verksamhet. Härjämte föreslås viss höjning av det till sjömansvårdsstyrelsen ur kyrkofonden utgående bidraget till avlöning av i nämnda styrelses tjänst i utlandet anställda präster. Slutligen föreslås jämväl förstärkning av det till Kungl. Maj:ts förfogande ställda anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter.

Förslag

till

L a g

angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti
1932 (nr 404) om kyrkofond.

Härigenom förordnas, att 6 §¹ lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse:)

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.
Härutöver skola av kyrkofonden
utgöras:

1) — — —

8) anslag till extra utgifter med
ett belopp av tillhoppa högst 25 000
kronor för år, som efter Konungens
bestämmande må användas till be-
stridande av kostnad för härförut i
denna paragraf icke särskilt angivet
kyrkligt ändamål.

9 — — —

(Föreslagen lydelse:)

6 §.

Enligt vad — — — Luleå stift.
Härutöver skola av kyrkofonden
utgöras:

1) — — —

8) anslag till extra utgifter med
ett belopp av tillhoppa högst 50 000
kronor för år, som efter Konungens
bestämmande må användas till be-
stridande av kostnad för härförut i
denna paragraf icke särskilt angivet
kyrkligt ändamål.

9 — — —

Denna lag träder i kraft den 1 juli
1949.

¹ Senaste lydelse, se 1947: 272.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för finansdepartementet anmäler statsrådet Quensel vissa frågor, avseende sådana utgifter för prästlöne- och andra särskilda ändamål, som jämlikt lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond skola bestridas ur nämnda fond, och anför därvid följande.

1. Provisoriska avlönings- och pensionsförmåner åt vissa präster och deras efterlevande.

De för det ordinarie prästerskapet (domprostar och övriga kyrkoherdar och komministrar) samt för extra ordinarie präster (kyrkoadjunkter och pastoratsadjunkter) i rikets territoriella församlingar — med undantag av Karlsborgs delvis militära församling — för närvarande gällande grundläggande avlöningsbestämmelserna äro meddelade i lagen den 9 december 1910 (nr 141 s. 27) om reglering av prästerskapets avlöning. Till dessa huvudbestämmelser ansluta sig ett antal senare tillkomna bestämmelser i särskilda avlöningslagar och andra författningar, varigenom ifrågavarande präster tillerkänts åtskilliga, mer eller mindre speciella, ännu bestående tilläggsförmåner. I nära överensstämmelse med vad sålunda för församlingsprästerskapet i allmänhet gäller äro avlöningsförmånerna för prästerskapet i Karlsborgs församling och de två icke-territoriella militära församlingarna, Skeppsholms församling i Stockholm och Karlskrona amiralitetsförsamling, bestämda genom särskilda av Kungl. Maj:t i administrativ ordning meddelade beslut. För garnisonspastorn i Boden äro avlöningsförmånerna fastställda av Kungl. Maj:t i enlighet med beslut av 1943 års riksdag (skrivelse nr 203). För biskoparna gälla särskilda i förordningen den 27 november 1936 nr 578 (den s. k. biskopsavlöningsförordningen) meddelade avlöningsbestämmelser. — Utlandspastorernas och de i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda prästernas avlöningsförmåner komma att särskilt för sig upptagas till behandling under punkt 4 i det följande.

Tjänstepensioneringen av prästerskapet i de territoriella församlingarna i riket — med undantag för Karlsborgs församling — samt av stifts- och kontraktsadjunkter och av pastorerna i de svenska församlingarna i utlandet regleras genom lagen den 9 december 1910 (nr 141 s. 35) om emeritlöner för präster. Tjänstepensioneringen av prästerskapet i de två icke-territoriella militära församlingarna är jämlikt av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift i allmänhet ordnad genom församlingarna själva men i överensstämmelse med vad för det övriga församlingsprästerskapet gäller. Biskoparnas tjänstepensionering åter är, i huvudsak efter likartade bestämmelser som de härförut berörda, särskilt ordnad i biskopsavlöningsförordningen.

Familjepensioneringen för såväl biskoparna och övriga förenämnda präster som garnisonspastorerna i Karlsborg och Boden är numera enhetligt ordnad genom reglementet den 28 november 1941 (nr 904) angående familjepension för efterlevande till präster samt de i anslutning därtill i kungörelse samma dag (nr 910) meddelade särskilda familjepensionsbestämmelserna för prästerskapet.

På förslag av 1946 års prästlönekommitté ha förutnämnda prästerliga befattningshavare senast jämlikt beslut av 1948 års riksdag (propositionen nr 156, punkterna 1—5, riksdagens skrivelse nr 244), tillerkänts följande särskilda provisoriska tilläggsförmåner till de förutvarande, mera bestående förmåner, som genom nyssnämnda avlönings- och pensionsbestämmelser tillförsäkrats dem.

a) *Provisoriskt lönetillägg.*

Bestämmelser om denna tilläggsförmån för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 finnas meddelade i kungörelsen 1948: 542 (jfr kungörelsen 1947: 510). Enligt dessa bestämmelser tillkommer för närvarande provisoriskt lönetillägg ej blott förutnämnda prästerliga befattningshavare utan även extra ordinarie präst, som på grund av sjukdom eller militär beredskapstjänstgöring beviljats ledighet från prästerligt förordnande och därvid får uppbära för dylikt fall bestämt särskilt prästerligt arvode, ävensom pastor vid svensk församling i utlandet och — efter Kungl. Maj:ts särskilda bestämmande — vissa i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda präster. Lönetillägget utgår till biskoparna och domprostarna samt ifrågakommande präster i våra militära församlingar och i Boden liksom till utlandspastorerna med ett för alla lika belopp av 60 kronor för månad (720 kronor för år), med vilket belopp det ock högst må tillerkännas nyss omnämnd präst i sjömansvårdsstyrelsens tjänst. Till det egentliga församlingsprästerskapet samt stifts- och kontraktsadjunkterna utgår lönetillägget med ett efter löneställning växlande belopp, för kyrkoherdar och komministrar uppgående lägst till 60 kronor för månad (720 kronor för år) för de högst avlönade samt högst till 155 kronor för månad (1 860 kronor för år) för de lägst avlönade samt för de extra ordinarie prästerna av skilda kategorier till lägst 50 och högst 165 kronor för månad (600 respektive 1 980 kronor för år).

b) *Gottgörelse för viss uppvärmningskostnad.*

Jämlikt kungörelsen 1948: 539 ha innehavare av vissa onormalt stora prästgårdar tillerkänts särskild, begränsad gottgörelse för av dem för prästgården bestridd uppvärmningskostnad under eldningssäsongen 1948/49. Gottgörelsen utgår efter stiftsnämndens beprövande, med högst 50 kronor för hela eldningssäsongen för varje verkligt boningsrum till och med femton, som vederbörande bostadsinnehavare för sig och sin familj disponerat och hållit uppvärmt i kyrkoherdeprästgård utöver sju och i komministersprästgård utöver fem.

c) *Semesterkostnadsbidrag.*

Sådant bidrag, som enligt bestämmelse i prästlönerregleringslagen redan tidigare tillkommit det ordinarie församlingsprästerskapet, utgår jämlikt kungörelsen 1948: 541 för kalenderåret 1949 till de ordinarie församlingsprästerna med i viss mån förhöjda belopp och dessutom jämväl till de extra ordinarie församlingsprästerna samt till stifts- och kontraktsadjunkterna. För närvarande må sålunda semesterkostnadsbidrag, efter domkapitlets beprövande, utgå till ordinarie präst och vakansvikarie för sådan för högst 30 dagar och till övriga ifrågakommande extra ordinarie präster för högst 20 dagar. Till ordinarie präst och kyrkoadjunkt samt vakansvikarie utgår semesterkostnadsbidraget, efter särskilda betingelser, med 5 kronor eller 2 kronor 50 öre för dag. För pastorats-, stifts- och kontraktsadjunkterna innebär regleringen i det hela, att de under semesterledigheten ej skola behöva vidkännas minskning i sina löneförmåner.

d) *Provisoriskt förbättrade emeritilöner och familjepensioner.*

I kungörelsen 1947: 664 meddelades bestämmelser om en provisorisk nyreglering för tiden den 1 juli 1947—den 30 juni 1948 av förut omnämnda prästers emeritilöner och familjepensioner, innebärande viss förhöjning av ifrågavarande enligt de gällande allmänna bestämmelserna utgående prästerliga emeritilöner samt de genom samtida särskilda bestämmelser (kungörelsen 1947: 663) omreglerade prästerliga familjepensionerna. Genom kungörelsen 1948: 540 förordnades, att utbyte mot nyreglerad emeritilön och familjepension i enlighet med bestämmelserna i 1947 års kungörelse skulle, med vissa smärre jämkningar, ske jämväl för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949. Den med avseende å prästernas tjänste- och familjepensionering sålunda genomförda provisoriska regleringen bygger i det väsentliga och så långt kunnat ske på den motsvarande nyreglering inom pensionsväsendet för civilstatstjänstemännen m. fl., som av 1947 års riksdag beslutades för tiden från och med den 1 juli 1947.

e) *Provisoriskt representationsbidrag åt biskoparna.*

De reglerande bestämmelserna rörande dylikt bidrag, vilket medgivits biskoparna för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 med ett för dem alla lika belopp av 2 000 kronor för år, ha av Kungl. Maj:t meddelats i brev till statskontoret den 26 juni 1948.

I skrivelse den 11 februari 1949 har 1946 års prästlönelkommitté hemställt att, eftersom den med dess utredning åsyftade avlönings- och pensionsreformen icke kunde träda i kraft den 1 juli 1949, den provisoriska avlönings-

och pensionsregleringen måtte fullföljas för tiden från och med nämnda dag. På anförda skäl förordar kommittén för sin del, att regleringen i dess helhet måtte prolongeras att oförändrad gälla tillsvidare intill den 1 juli 1950. I avseende å de provisoriska lönetilläggen påpekar prästlönekommittén dock, att Kungl. Maj:t, i likhet med vad för innevarande avlöningsperiod medgivits, borde förbehållas befogenhet att, därest det rörliga tillägget å lön enligt statens löneplansförordning under den nya perioden komme att utgå efter högre procenttal än 12, omräkna prästernas provisoriska lönetillägg till överensstämmelse med sådant högre procenttal.

Föredraganden. Det torde, såsom 1946 års prästlönekommitté framhållit, få anses naturligt att, i avvaktan på den blivande avlönings- och pensionsregleringen för prästerna, den provisoriska tilläggsregleringen för dessa förnyas för ett år framåt. I likhet med prästlönekommittén finner jag det härvid icke tillrådligt att frångå för provisoriet nu gällande grunder. Såsom prästlönekommittén förordat bör dock Kungl. Maj:t äga befogenhet att i förekommande fall pröva i vad mån det provisoriska lönetillägget för prästerna bör uppräknas i följd av under provisorietiden eventuellt inträdda ändringar med avseende å levnadskostnaderna.

Jag hemställer således att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad jag under förevarande punkt förordat meddela bestämmelser angående provisoriskt lönetillägg åt vissa präster, särskild gottgörelse åt vissa prästgårdsinnehavare för uppvärmningskostnad, semesterkostnadsbidrag åt präster, provisoriskt nyreglerad emeritilön och familjepension från kyrkofonden samt provisoriskt representationsbidrag åt biskoparna, att gälla tills vidare, beträffande semesterkostnadsbidraget under kalenderåret 1950 och i övrigt för tiden intill den 1 juli 1950, ävensom medgiva, att samtliga ifrågasvarande förmåner må bestridas ur kyrkofonden.

2. Prästerlig verksamhet bland universitets- och högskolestuderande m. fl.

Jämlikt 6 § andra stycket, punkten 5 i 1932 års kyrkofondslag, i den lydelse nämnda lagrum erhållit enligt lagen den 13 juni 1947, nr 272, må ur kyrkofonden utgå »anslag, som Konungen enligt av riksdagen godkända grunder bestämmer för avlönande av för särskild prästerlig tjänstgöring inom riket anställda präster». Medelst detta anslag, vilket före den senaste lagändringen var maximerat till 400 000 kronor, avlönas för närvarande sammanlagt fyrtio stiftsadjunkter inom de särskilda stifteten och fyra kontraktsadjunkter inom Luleå stift, varjämte från anslaget utgår ett bidrag

till svenska kyrkans diakonistyrelse med 14 000 kronor för år till avlöande av och till resekostnadsersättning åt vissa hos nämnda styrelse anställda sekreterare.

I propositionen 1947: 64 har lämnats en kortfattad redogörelse för innebördens och utvecklingen under de senaste åren av den särskilda prästerliga tjänsteorganisation, som genom stifts- och kontraktsadjunkterna uppehålls. Kontraktsadjunkterna äro anställda för visst kontrakt inom Luleå stift. De äro närmast avsedda till förstärkning av den ordinarie församlingsorganisationen i pastoraten inom kontraktet, då dessa pastorats eget prästerskap i följd av pastoratens stora utsträckning och merendels spridda bebyggelse icke har möjlighet att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina församlingsvårdande uppgifter. Stiftsadjunkterna åter äro i regel anställda för hela stift. De fingo redan från början speciella arbetsuppgifter, såsom ungdoms- och sjömansvård, och ha sin verksamhet förlagd till stiftet i dess helhet eller till viss större del därav. I anslutning till den utveckling och vidare inriktning av den prästerliga verksamheten, som under senare tider ägt rum och som de nuvarande tidsförhållandena ansetts kräva, har stiftsadjunkternas verksamhetsfält ytterligare vidgats och omfattar numera, förutom förutnämnda arbetsuppgifter, jämväl ledningen av kyrkligt studie- och bildningsarbete av skiftande slag, scoutarbete, söndagsskola, juniorverksamhet och andra likartade grenar av frivilligt kyrkligt arbete inom stiftet. Reglerande bestämmelser om anställande av stifts- och kontraktsadjunkter och rörande deras verksamhet ha meddelats i en Kungl. Maj:ts cirkulärskrivelse till statskontoret m. fl. den 13 juni 1947.

Omfattningen av såväl stiftsadjunkts- som kontraktsadjunktsorganisationen regleras omedelbart av riksdagen, som jämlikt den inledningsvis åberopade bestämmelsen i kyrkofondslagen har att godkänna grunderna för ifrågavarande anslags utnyttjande. De nuvarande grunderna härför fastställdes i samband med riksdagens godkännande år 1947 (skrivelse nr 97) av det nu gällande anslagsstadgandet. Med stöd härav infördes genom kungörelsen 1947: 309 i prästavlöningsreglementet 2 kapitlet 5 § bestämmelser angående dessa prästers avlöningsförmåner. Årsavlöningen, lika för stiftsadjunkt och kontraktsadjunkt, utgöres av ett begynnelsearvode å 5 580 kronor jämte tre ålderstillägg, ettvarit å 300 kronor. Härtill komma, förutom ödebygdstillägg i särskilda fall och resekostnadsersättning, dyrtidstillägg och kristillägg jämlikt de grunder, som gälla för befattningshavare i statens tjänst med äldre s. k. reglerad avlöning, ävensom provisoriskt lönetillägg, vilket för stifts- och kontraktsadjunkterna utgår med ett begynnelsebelopp av 60 kronor för månad (720 kronor för år).

Sedan ett antal år tillbaka har, efter initiativ från kristligt studentföreningshåll, i såväl Uppsala som Stockholm funnits enskilt anställd en yngre prästman, s t u d e n t p r ä s t, för religiös verksamhet i skilda former bland

de studerande vid universitet och högskolor. Redan år 1942 beslöt sålunda studentkårens direktion i Uppsala att anställa en studentpräst. Befattningen inrättades från och med den 1 januari 1943. Genom stadgar, antagna av direktionen, erhöll studentprästen här ställningen såsom en studentkårens befattningshavare. Liksom de flesta av dessa väljes han av direktionen och står upptagen i studentkatalogen bland kårens personal. Över studentprästen fungerar en särskild studentprästmäamd om fem ledamöter, varav tre utses av kårens direktion, en av Uppsala kristliga studentförbund och en av teologiska fakulteten därstädes. I nämndens sammanträden deltaga även studentkårens ordförande och vice ordförande, varjämte till desamma i regel också kallas representanter för andra, i nämnden icke omedelbart företrädde kristliga studentföreningar. Nämnden utövar tillsyn över studentprästens verksamhet och har till uppgift att anskaffa nödiga penningmedel för dennes avlöning och verksamhet. Medlen förvaltas av studentkåren. Bidrag härtill har under de första åren erhållits dels av diakonistyrelsen, dels från vissa fonder och stiftelser (Lindauerska fonden, Samfundet pro fide, Frykbergiska stiftelsen m. fl.) och av enskilda givare. Studentkåren själv har förklarat sig icke kunna ekonomiskt bestrida eller bidra till verksamheten i fråga. För år 1948 uppbar studentprästen i Uppsala ett arvode å 5 000 kronor. Härtill erhöll studentkåren för nämnda år bidrag av diakonistyrelsen med 1 000 kronor. Efter särskilda framställningar dels av kyrkomötet, dels av studentprästmämnden medgav dessutom Kungl. Maj:t, att för detta ändamål fick ur kyrkofonden av det till Kungl. Maj:ts disposition stående anslaget för extra utgifter utanordnas 1 500 kronor för första och 1 500 kronor för senare halvåret 1948. De ytterligare erforderliga 1 000 kronorna synes studentprästmämnden ha anskaffat genom bidrag från andra fonder och av enskilda.

Under år 1946 framfördes inom styrelsen för Sveriges kristliga studentrörelse förslag om att anställa en generalsekreterare för ledningen av det kristna studentarbetet i Stockholm. Efter förhandlingar med vederbörande myndigheter och korporationer i syfte att säkerställa en sådan befattning ekonomiskt och få densamma erkänd av studentkårerna i Stockholm kunde styrelsen gå i författning om inrättande från och med den 1 januari 1947 av en kombinerad generalsekreterar- och studentprästbefattning i Stockholm. Innehavaren, vilken samtidigt skulle fungera som sekreterare i Sveriges kristliga gymnasiströrelse och utrikesledare för Sveriges förenade kristliga studentrörelser samt verka såsom studentpräst i Stockholm och tjänstgöra som personligt ämbetsbiträde åt pastor primarius därstädes, erhöll av studentrörelsen ett arvode av 5 500 kronor för år. Såsom pastorsadjunkt skulle han dessutom äga uppbära adjunksarvode ur kyrkofonden. Stockholms studentkårers förbundsstyrelse, som godkände att

generalsekreteraren i fråga benämndes Stockholms studentpräst, beslöt tillika, att denne skulle adjungeras vid förbundsstyrelsens sammanträden och i kataloger och dylikt upptagas bland dess funktionärer. Studentprästen skulle väljas av den kristliga studentrörelsens styrelse, men före valet skulle yttrande inhämtas från studentkårerna och förutsattes härvid, att ingen valdes mot vilken studentkårens förbundsstyrelse hade allvarliga invändningar. Sedan den präst, som den 1/1 1947 tillträdde befattningen, den 31/7 1948 frånträtt densamma, visade det sig möta stora svårigheter att finna någon som var villig att i fortsättningen påtaga sig den synnerligen komplicerade tjänsten. Styrelsen för studentrörelsen beslöt fördenskull att uppdelade tjänsten i två arvodesbefattningar och lyckades förmå en av Stockholms-församlingarnas kyrkoadjunkter att åtaga sig att från och med den 1 december 1948 mot ett månadsarvode av 150 kronor bestrida de mest nödvändiga med studentprästbefattningen förbundna tjänsteuppgifterna. Då emellertid studentrörelsen icke fann sig i längden kunna bära ansvaret för befattningen i fråga, underställdes denna vid senaste årsskiftet en särskilt tillsatt nämnd, Stockholms studentprästmämnd, bestående av representanter för Stockholms stiftsråd, Sveriges kristliga studentrörelse, Stockholms kristliga studentförbund och Stockholms evangeliska student- och gymnasistförening. Det uppgives vara avsett, att även representanter för Stockholms stadsmission och Stockholms fria kristliga studentförening skola inträda i nämnden. Stockholms förenade studentkårer ha däremot för närvarande avböjt medlemskap i nämnden.

Även i Göteborg har frågan om anställande av en studentpräst för därvarande studentkårer varit på tal, men frågan har ännu ej funnit sin lösning. Behovet av en studentpräst har Göteborgs kristliga studentförbunds styrelse sökt i någon mån fylla genom återupptagande av en äldre tradition med regelbundna studentgudstjänster. Sedan ett år tillbaka har nämnda studentförbund dessutom förskaffat sig handledning för sina bibelstudiegruppmedlemmar vid de särskilda högskolorna av en vid Johannes sjömanskyrka i staden anställd präst. Jämväl Göteborgs fria kristliga studentförenings styrelse uppgives vara positivt intresserad av planerna på anställande av en studentpräst för Göteborgs högskolor.

Från studentkretsarna vid Lunds universitet synes däremot hittills icke något initiativ ha tagits för att tillsätta en studentpräst.

Inom friluft- och idrottsrörelserna ha under senare tid även tagits flera initiativ för närmare anknytning till och samarbete med kyrkan och dess företrädare. I Stockholm ha sålunda sedan början av 1930-talet regelmässigt anordnats friluftsgudstjänster med särskild anslutning från den idrottsutövande ungdomen och i Skåne ha sedan 1936 efter framställning av skidfrämjandet under tiden oktober—april anordnats söndagliga friluft-

gudstjänster på Frostavallen i Höör. Vidare ha inom flera av stiftens hållits särskilda kontaktkonferenser mellan präster och idrottsledare till stärkande av samarbetet dem emellan.

I två skrivelser den 1 december 1948 (nr 7 och 9) har nu *kyrkomötet* i anledning av vid mötet väckta motioner anhållit, att anslag måtte beviljas ur kyrkofonden för anställande dels av tre stiftsadjunkter i de stift som prövades därtill böra komma i fråga, dels av en stiftsadjunkt i vardera av Uppsala och Stockholms stift med huvudsaklig uppgift, i förra fallet, att verka bland idrottsungdomen inom vederbörande stift och, i senare fallet, för arbete bland därvarande universitets- och högskolestuderande.

I de till grund för dessa framställningar liggande, av kyrkomötets andra tillfälliga utskott avgivna betänkandena (nr 3 och 4) anfördes i dessa frågor bland annat följande.

Under överläggningarna i frågan om anställande av särskild idrottspräst hade inom utskottet enstämmigt framhållits det angelägna i en intensifiering av kyrkans arbete bland idrottens utövare, särskilt med hänsyn till de yngre åldersgrupperna. Idrottsrörelsen vore visserligen en bland många folkrörelser inom vårt land, och det kunde därför synas påfallande, att den ur kyrkans synpunkt tillerkändes en särställning. Man kunde även betona, att idrottsfolket i regel hade sin dagliga gärning inom samhällslivets olika områden och därför hade samma möjligheter som övriga folkgrupper att nås med kyrkans förkunselser. Utskottet hade emellertid beaktat, dels att idrottsrörelsen genom sin omfattning berörde mycket stora delar av folket, dels att idrotten väsentligen rekryterades av manlig ungdom, alltså av den kategori, som kyrkan syntes ha svårast att nå genom sitt ordinarie ungdomsarbete. Då därtill kom, att idrottens fostrande uppgifter sträckte sig långt utöver kroppskulturens egentliga område, hölle utskottet före, att vissa åtgärder borde vidtagas i anslutning till vad i motionen hemställts. Vad härvid anginge motionärens yrkande, att särskilda präster skulle anställas för verksamhet bland idrottsfolket, syntes det utskottet närmast böra ankomma på det lokala prästerskapet och de inom stiftens redan verkamma stiftsadjunkterna att ombesörja dessa uppgifter. Att därutöver på vissa i förväg bestämda platser anställa särskilda »idrottspräster» med enbart denna uppgift syntes utskottet av flera skäl mindre välbetänkt. Riktigare vore att antalet stiftsadjunkter för ändamålet utökades inom de stift, där behovet av sådan verksamhet gjorde sig särskilt påmint, varvid vederbörande dock borde kunna tilldelas även andra uppgifter inom ungdomsarbetet än de som ålåg honom med hänsyn till idrotts- och friluftsfolket. I fråga om anställande av särskild studentpräst framhöll utskottet till en början, att det förhållandet, att studentprästerna i Uppsala och Stockholm ursprungligen anställdes på enskilt initiativ och avlönades med på enskild väg anskaffade medel, i sin mån vittnade om att deras anställande motsvarat ett verkligt behov. Därom talade också erfarenheten av deras verksamhet bland studenterna, vilken bestått i självvårdande och vägledande samtal, deltagande i kristna och andra studentorganisationers verksamhet, anordnande och ledande av särskilda gudstjänster för studenter

m. m. Arbetet hade emellertid vuxit, och den hittillsvarande ordningen syntes icke kunna bestå för framtiden. Sålunda torde det vara omöjligt att i längden lita helt eller övervägande till enskilt insamlade medel för ifrågavarande prästers avlöning. Detta hade även av föregående kyrkomöte beaktats. Ej heller kunde man räkna med att Kungl. Maj:t, på sätt för år 1948 skett, även i fortsättningen skulle kunna bevilja bidrag för detta ändamål av anslaget ur kyrkofonden för extra utgifter. Utskottet delade fördenskull den i motionen uttalade uppfattningen, att de ifrågavarande studentpräster borde anställas såsom stiftsadjunkter och deras avlöning bestridas av härför avsedda medel. Därigenom komme studentpräster att stå till biskopens förfogande även för annat arbete inom stiftet, särskilt under de perioder, då studenterna ej vore samlade i universitets- eller högskolestäderna, och inleddes de på ett — även för deras arbete bland studenterna — lyckligt sätt i kyrkans normala verksamhet inom församling och stift. Självfallet borde detta övriga kyrkliga arbete icke få inkräkta på studentprästens egentliga uppgift. Utskottet förutsatte vidare, att biskopen vid förordnande av till studentpräst avsedd stiftsadjunkt samrådde med studentkårernas ledning och även, innan han meddelade direktiv för dessa prästers arbete, inhämtade studentkårernas önskemål och synpunkter. Slutligen ansåge utskottet, att studentpräst borde avgiva årsberättelse om sin verksamhet såväl till biskop och domkapitel som till studentkåren.

Över kyrkomötets ifrågavarande två framställningar ha utlåtanden avgivits, i frågan om anställande av stiftsadjunkter för verksamhet bland idrottsungdomen, av domkapitlen i Lund, Göteborg och Stockholm och, i frågan om anställande av studentpräster, av domkapitlen i Uppsala och Stockholm samt i båda frågorna dessutom av kammarkollegiet.

Domkapitlen i fråga ha var för sig tillstyrkt respektive framställning. Härvid har dock i domkapitlet i Göteborg en ledamot anmält avvikande mening och avstyrkt framställningen om anställande av vissa präster för att verka inom idrottsrörelsen, under framhållande bland annat, att intet visade att ej församlingspräster kunde fylla det behov som här förmenades föreligga, ävensom att ett beslut därom kunde komma att föranleda krav på anställande av ytterligare ett antal präster för liknande ändamål i en utsträckning, som inte kunde överblickas.

Med avseende å frågan om anställande av stiftsadjunkter för att verka bland idrottsungdomen framhöll *kammarkollegiet*, att det ej vore övertygat om att det här åsyftade vårdbehovet inte kunde tillgodoses genom den nuvarande kyrkliga organisationen. Kollegiet hemställde fördenskull, under åberopande i övrigt av sitt samtida utlåtande rörande studentprästers anställande, att kyrkomötets förevarande framställning icke måtte föranleda någon vidare åtgärd.

I den senare frågan gjorde *kammarkollegiet*, efter erinran om att stiftsadjunktsorganisationen enligt statsmakternas beslut år 1947 blivit avsevärt utvidgad i det att antalet stiftsadjunkter då ökades från 32 till 40, i huvudsak följande uttalanden.

Med allt erkännande av stiftsadjunkternas betydelsefulla och gagnande arbete finge dock ej förbises, att institutionen såsom sådan i viss mån genombröte församlingsorganisationen och samtidigt införde ett moment av specialisering i församlingvården. Det syntes kunna ifrågasättas, huruvida denna tendens, om den dreves för långt, kunde bli till båtнад för det kyrkliga livet i stort. En fortsatt utveckling i denna riktning borde i allt fall ske med stor varsamhet och endast med sikte på behov som icke kunde tillgodoses genom den nuvarande kyrkliga organisationen. — Med hänvisning till ett sitt utlåtande över 1946 års kyrkomötes framställning om bidrag ur kyrkofonden till avlönande av studentprästen i Uppsala ansåge sig kollegiet ej heller nu hava funnit tillräckliga skäl anförda för inrättande vare sig i ärkestiftet eller i Stockholms stift av en stiftsadjunktsbefattning för här angivna ändamål. Möjligheterna för de studerande att för tillgodo-seende av föreliggande behov av andlig vård anlita de nuvarande prästerliga krafterna i orten syntes i varje fall otillräckligt utredda. — I sitt återopade tidigare utlåtande hade kollegiet framhållit, att det dåvarande ekonomiska läget motiverade största återhållsamhet i fråga om inrättande av nya tjänster. Kravet härpå framstode med än större tyngd i dagens ekonomiska läge. Härtill komme, att genomförandet av den väntade genomgripande reformen av hela prästlöneväsendet komme att ställa ökade krav på skattebetalarna, något som ytterligare talade emot ett utökande av den prästerliga organisationen med tjänster, om vilkas nödvändighet tvekan kunde råda.

I sitt utlåtande över kyrkomötets tidigare framställning om bidrag till studentprästs avlönande yttrade *kammarkollegiet*, bland annat, i nu återopade delar följande.

Kollegiet hade icke blivit övertygad om att en särskild präst behövde anställas för studenterna i Uppsala. För sin själavård hade de tillgång till såväl lärarna vid den teologiska fakulteten därstädes och de äldre studenter, vilka utbildade sig för prästerliga tjänster, som ock en i Uppsala stationerad stiftsadjunkt för ungdomsvården och de för Uppsala pastorat anställda prästerna. För socialvården bland studenterna borde kåren, såsom på andra håll skett, tillsätta särskilda kuratorer. — Det funnes i övrigt icke större anledning att anställa särskild präst för studenterna i Uppsala än för studenterna i Lund, Stockholm och Göteborg. Anställdes en prästerlig befattningshavare för studenterna i Uppsala bjöde sålunda konsekvensen, att ytterligare tre sådana befattningshavare anställdes.

Utöver de sålunda avgivna utlåtandena ha sedermera under hand ingivits dels en gemensam framställning av *Uppsala studentkårs studentprästnämnd* och *studentprästnämnden i Stockholm*, dels vissa redogörelser i ämnet av ordföranden i Stockholms studentprästnämnd, ordförandena i Stockholms kristliga studentförbund, Stockholms fria kristliga studentförening och Stockholms evangeliska student- och gymnasistförening samt styrelsen för Göteborgs kristliga studentförbund, ävensom arbetsberättelser av nuvarande och tidigare studentpräster i Uppsala och av en tidigare studentpräst i Stockholm. Samtliga sistnämnda skrifter avse att belysa studentpräster-nas arbetsuppgifter, den utsträckning i vilken de hittillsvarande studentprästerna varit anlitade samt de ifrågavarande studenternas behov av och

önskemål beträffande studentprästs anställande även i fortsättningen och de för dem därmed förbundna ekonomiska svårigheterna. I de två studentpräsnämndernas här omnämnda framställning framhålles i dessa hänseenden i huvudsak följande.

Alltsedan Uppsala studentkårs direktion år 1942 beslöt tillskapa en studentprästabefattning, har det visat sig att denna svarat mot ett verkligt behov, vilket även varit fallet i Stockholm med motsvarande tjänst. Befattningshavarna ha under alla åren varit fullt sysselsatta med sina olikartade åligganden. En väsentlig del av studentprästens arbetstid upptages av enskilda samtal och själavård. Den ständigt stigande siffran av rådsökande tyder på att de studerande vid universitet och högskolor under sin studietid äro i särskilt hög grad utsatta för svårigheter, vid vilkas lösning en prästerlig själasörjare har möjligheter att hjälpa och att anvisa ytterligare vägar till hjälp. Här må blott antydast mångfalden av problem, som kunna uppstå i Stockholm med storstadens speciella och för de flesta studenter främmande miljö, och hurusom i Uppsala endast en förhållandevis ringa del — mindre än 25 procent — av dem som uppsöka studentprästen äro teologer. Studentprästens arbete bör sålunda ses såsom en allt annat än betydelselös del av den sociala omvårdnad om de studerande, vars angelägenhet på senare tid understrukits från olika håll. Då större delen av de vid universitet och högskolor inskrivna studenterna icke äro kyrkobokförda inom de församlingar där de under terminen vistas, och då de även ha blott ringa kontakt med dessa församlingar, kunna studentprästtjänster icke sägas utgöra en onödig dubbling av befintliga församlingsprästtjänster. — Studentprästernas dagböcker och redogörelser för sin verksamhet ge en fyllig bild av det arbete som utföres. Förutom de enskilda samtalen omfattar detta studentgudstjänster med predikan över formulerade ämnen, avsedda att belysa för studenter aktuella frågor inom den kristna tron, vidare kyrkliga förrättningar, föredrag, ledandet av bibelstudie- och samtalsgrupper, anordnandet av stilla dagar och slutligen en ständigt pågående orientering rörande den kulturella debatten bland de studerande. Därvid har det visat sig vara betydelsefullt att en studentpräst, genom att icke vara bunden vid andra prästerliga uppgifter, helt kan förlägga sin vistelse och sina intressen till den miljö som är studenternas. Från vår kännedom om förhållandena tro vi oss kunna påstå, att studentprästernas nuvarande verksamhet icke ens till en ringa bråkdel skulle kunna utföras av de ordinarie församlingsprästerna eller genom frivilligt åtagande av intresserade enskilda personer. Erfarenheterna om studentprästernas arbetsförhållanden motivera tvärtom, att deras befattningar, vilka hittills varit avsedda och avlönade såsom halvtidstjänst i Uppsala och arvodestjänst i Stockholm, ändras till heltidstjänster. Den nuvarande arbetsbördan överskrider nämligen ramen för en halvtidssysselsättning eller arvodestjänst i en utsträckning, som kräver avsevärda personliga uppoffringar av befattningshavarna. Till belysning härav må såsom ett exempel anföras, att den nuvarande studentprästen i Uppsala efter därom gjord framställning åtagit sig att leda en samtalsgrupp inom lantbrukshögskolans studentkår. — Såsom ett ytterst allvarligt problem framstår emellertid för närvarande frågan om studentprästtjänsternas ekonomiska grundvalar. Svårigheterna att år från år anskaffa erforderliga medel synas bli allt större, vilket gör att det är osäkert huruvida studentprästinstitutionen skall över huvud kunna bibehållas under nuvarande ekonomiska förutsättningar.

Föredraganden. Jag är icke beredd att på grundval av den föreliggande, alltför knapphändiga utredningen tillstyrka kyrkomötets förslag om att utöver den nuvarande stiftsadjunktsorganisationen skulle inom vissa stift anställas ytterligare stiftsadjunkter med särskild uppgift att verka bland idrottsungdomen.

Mera klarlagd synes frågan vara om anslag till anställande av särskilda studentpräster för verksamhet bland universitets- och högskolestuderande. Såsom av den lämnade redogörelsen framgått, ha både i Uppsala och i Stockholm gjorts försök på detta område, vilka visat, att intresset för en fastare ordnad studentprästorganisation är stort och arbetsuppgifterna betydande. Antagandet att studentprästens arbetsuppgifter, sådana dessa utformats inom studentkårerna i Uppsala och Stockholm, lika väl skulle kunna fullgöras av det på universitets- och högskoleorterna tjänstgörande församlingsprästerskapet, synes icke hållbart. Det kan knappast förutsättas, att församlingsprästerna, vilkas antal står i bestämt förhållande till församlingsmedlemmarnas, skulle kunna medhinna att vid sidan av sina egentliga arbetsuppgifter i någon större utsträckning stå till förfogande för det stora antal studerande icke-församlingsbor, som under lästerminerna samlas på orten. Därtill kommer att högskoleungdomens intressen och andliga behov av naturliga skäl äro ganska särpräglade. Att en studentprästs uppgifter i erforderlig utsträckning skulle kunna på frivillighetens väg fyllas av de teologie lärarna vid vederbörande universitet torde lika litet kunna förutsättas; teologiska fakulteter finnas dessutom varken i Stockholm eller Göteborg.

Jag finner sålunda önskvärt att kunna tillmötesgå framställningen om anvisande av kyrkofondsmedel för att avlöna studentpräster på de högskoleorter, där ett stadigvarande intresse härför konstateras föreligga. Så synes för närvarande vara fallet åtminstone i Uppsala och Stockholm. Såsom kammarkollegiet framhållit måste det emellertid anses befogat att, om särskilda präster anställas för studenterna i Uppsala och Stockholm, möjlighet öppnas att på liknande sätt tillgodose de universitets- och högskolestuderande även i Göteborg och Lund, om intresse härför visas föreligga.

Jag förordar således, under åberopande av 6 § andra stycket, punkten 5) kyrkofondslagen, att Kungl. Maj:t erhåller befogenhet att bevilja anslag för studentprästverksamhet antingen genom att medgiva anställande av högst fyra stiftsadjunkter såsom studentpräster eller ock genom understöd i mera begränsad omfattning. Utnyttjandet av denna befogenhet bör bli beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. För närvarande synes kunna ifrågakomma att medgiva anställande av en stiftsadjunkt i Uppsala och en i Stockholm för verksamhet inom vederbörande studentkårer. Huruvida understöd i någon form må komma att beviljas för studentprästverksamhet även i Lund och Göteborg bör bli beroende av, huruvida

tillräckligt intresse härför visas föreligga och framställningar göras om sådant understöd.

Jag förutsätter, att studentprästernas verksamhet icke skall vara begränsad till studentkårerna vid respektive universitet och högskolor utan även kunna omfatta likställda studerande vid andra läroanstalter på samma ort eller i dess omedelbara närhet, såsom t. ex. vid lantbrukshögskolan å Ultuna, socialinstitutet i Stockholm, tandläkarhögskolan i Malmö etc. och vid seminarier. På sätt vederbörande kyrkomötesutskott framhållit, får det anses önskvärt att vederbörande studentkårer beredas tillfälle att i en eller annan form medverka vid utseendet av sådana stiftsadjunkter, som avses skola tjänstgöra som studentpräster.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att ur kyrkofonden må i enlighet med vad jag i det föregående förordat utgå anslag för avlönande av högst fyra för verksamhet bland universitets- och högskolestuderande m. fl. anställda präster.

3. Ändrat förfarande vid avräkningen mellan pastorat och kyrkofonden m. m.

I kyrkofondslagen stadgas *dels* i 5 §, att allmän kyrkoavgift, vars grundbelopp maximerats till femton öre för skattekrona, skall utgöras av varje pastorat i förhållande till det antal skattekronor, för vilket församlingsavgifter skola erläggas till pastoratet, samt att Konungen å r l i g e n har att bestämma hur stor del av kyrkoavgiftens grundbelopp skall f ö r å r e t uttagas, *dels* i 7 §, att pastorat skall äga ur kyrkofonden erhålla tillskott för gäldande av sina prästlönekostnader u n d e r å r e t med belopp, som därtill erfordras utöver avkastningen av pastoratets prästlönetillgångar m. m. jämte en uttaxering för skattekrona inom pastoratet av det öretal, Konungen härför f ö r å r e t bestämmer, ävensom att vid bestämmandet av dylikt tillskott viss därvid ifrågakommande särskild avkastning skall upptagas till det belopp, vartill densamma f ö r n ä s t f ö r e g å e n d e r ä k e n s k a p s å r uppgått, *dels* slutligen i 8 § vad som skall iakttagas vid bestämmandet av nyssnämnda öretal och den del av allmänna kyrkoavgiftens grundbelopp, som skall f ö r å r e t uttagas. Härjämte föreskrives i 4 §, att pastorat, som får överskott å avkastningen av sina prästlönetillgångar sedan dess prästlönekostnader u n d e r å r e t därmed blivit täckta, skall hava att till kyrkofonden inleverera del av sådant överskott.

För regleringen av här angivna inbetalningar till och utbetalningar från kyrkofonden erfordras särskilda årliga avräkningar mellan nämnda fond och pastoraten. De närmare bestämmelserna härom hava med stöd av de här återgivna stadgandena i kyrkofondslagen av Kungl. Maj:t i admini-

strativ ordning meddelats i reglementet den 15 februari 1935 (nr 18) för ecklesiastik medelsförvaltning. I första kapitlet nämnda reglemente återfinnas sålunda bestämmelser om förfarandet vid avräkningarna med avseende å den allmänna kyrkoavgiften och pastorat tillkommande tillskott ur kyrkofonden. I andra kapitlet 5 § samma reglemente stadgas härjämte om viss ytterligare avräkning i särskilda fall i anslutning till pastorats redovisning av överskottsmedel enligt 4 § kyrkofondslagen.

Innebörden av avräkningsförfarandet är i korta drag följande. Belopp, som pastorat efter bestämmande enligt kyrkofondslagen skall för visst kalenderår erlægga till kyrkofonden i allmän kyrkoavgift, skall av stiftsnämnden respektive, för Stockholms stift, av statskontoret uträknas och angivas i särskild längd, som skall för stiftet upprättas och vara slutligt uppgjord senast den 15 december året förut. På motsvarande sätt bestämes och införes i sagda längd belopp, som pastorat för det ifrågavarande året kan bli berättigat att ur kyrkofonden tillgodonjuta i tillskott för prästlönekostnadernas gäldande. Såväl årsbeloppet av allmänna kyrkoavgiften som det pastoratet tillkommande tillskottsbeloppet ur kyrkofonden skall härvid beräknas på grundval av antalet skattekronor i pastoratet enligt taxeringen under det år, då längden upprättas, eller alltså året före det år de uträknade beloppen avse. De sålunda bestämda beloppen, tillika med summan av de familjepensionsavdrag pastoratet enligt vad särskilt är bestämt har att till kyrkofonden redovisa, skola härefter i längden avräknas mot varandra. Härvid uppkommet saldo, kyrkofonden eller pastoratet till godo, skall under det påföljande året, d. v. s. det år avräkningen avser, av pastoratet till statskontoret inbetalas eller av statskontoret till pastoratet utbetalas. Därest pastorat, som för viss tid tidigare inlevererat överskottsmedel till kyrkofonden, jämlikt redovisning för året närmast före avräkningsåret berättigats till återbäring av dylika medel, skall sådant belopp enligt 2 kap. 5 § medelsförvaltningsreglementet jämväl kunna avräknas mot vad pastoratet enligt avräkningslängden har att till statskontoret inbetala.

Det sålunda reglerade avräkningsförfarandet är, på sätt av den föregående redogörelsen framgår, i vad gäller årsbeloppet av den allmänna kyrkoavgiften och det belopp av s. k. församlingsavgifter, som ingår i tillskottsberäkningen, för närvarande anknutet till det skatteunderlag i pastoratet, varå jämlikt församlingsstyrelselagen i dess lydelse före den 1 juli 1946 avgifter till kyrkan skulle av de skattskyldiga erläggas under det år avräkningen avser. I och med att källskattesystemet från och med år 1947 genomförts, har denna korrespondens mellan, å ena sidan, allmänna kyrkoavgiftens och församlingsavgifternas bestämmande för avräkningen med kyrkofonden och, å andra sidan, den skeende utdebiteringen och uppbördens av avgifter inom församlingarna hävts. Av källskattesystemet följer nämligen, att den utdebitering av avgifter, som en församling för visst år

beslutar, och vari även ingå pastoratets utgifter för allmän kyrkoavgift och församlingsavgifter till prästlönekostnadernas bestridande, visserligen vid statbehandlingen inom församlingen i viss mån alltjämt beräknas på samma skatteunderlag, som enligt de nu gällande bestämmelserna ligger till grund för ifrågavarande kyrkoavgifts och församlingsavgifters bestämmande för avräkningen med kyrkofonden, men att uppbörden på grund av denna utdebitering däremot numera sker på grundval av det skatteunderlag som fastställs vid taxeringen året efter det som utdebiteringen avser (två år efter det avräkningen med kyrkofonden uppgjorts). Detta skatteunderlag ligger också till grund för bestämmande av det skattebelopp, som församling äger uppbära av statsverket. Härigenom uppkommer uppenbarligen det missförhållandet, att pastorat vid, såsom nu, stigande skatteunderlag kommer att få erlægga för lågt belopp i allmän kyrkoavgift i förhållande till den utdebiteringskvot, som Kungl. Maj:t härför för året bestämt, samt därjämte i förekommande fall får uppbära högre tillskott ur kyrkofonden än pastoratet jämlikt det fastställda öretalet för församlingsavgifterna varit berättigat till. Å andra sidan kan även förutsättas, att utdebiteringskvoten för allmänna kyrkoavgiften vid sådant förhållande kan ha blivit bestämd för hög. Vid sjunkande skatteunderlag blir förhållandet i det stora hela det motsatta: kyrkofonden får obehöriga inkomster och pastoraten få för höga utgifter.

För att råda bot härutinnan har jag velat ifrågasätta, om ej avräkningsförfarandet vis à vis kyrkofonden borde omläggas, så att avräkningen verkställs först i efterhand eller, närmare bestämt, under hösten sedan skatteunderlaget bestämts för det år avräkningen skall avse. Härigenom erhålles ett mera konkret och med de verkliga förhållandena överensstämmande underlag för avräkningen. Jämte denna definitiva avräkning erfordras härvid dock även en preliminär avräkning året före avräkningsåret till stöd för pastoraten och församlingarna vid uppgörandet av deras utgifts- och inkomststater för året. Detta skulle likväl ej behöva innebära något dubbelt avräkningsförfarande, då nämligen den definitiva avräkningen ett år för det närmast föregående året lämpligen även kan tjäna som preliminär avräkning för det påföljande året. Liksom i fråga om själva avräkningarna bör den utdebiteringskvot för allmänna kyrkoavgiften och det öretal för församlingsavgifter, som Kungl. Maj:t vid en tillämpning av här ifrågasatt förfarande visst år skulle hava att bestämma för avräkningen för det föregående året, jämväl kunna preliminärt gälla för den preliminära avräkningen för det följande året.

I överensstämmelse med den administrativa reglering, som för närvarande gäller i fråga om avräkningarna med kyrkofonden, skulle även en reglering i enlighet med härförut angivna grunder helt kunna genomföras i administrativ ordning. Några ändringar i kyrkofondslagens bestämmelser äro nämligen icke härför erforderliga. De nuvarande bestämmelserna i nämnda lag

angående beräkningen av avkastningen av pastorats lönebeställningar och lönefonder kunna sålunda oförändrade tillämpas. De närmare bestämmelserna rörande nu ifrågasatt ändrat avräkningsförfarande böra givetvis upptagas i ecklesiastika medelsförvaltningsreglementet, vari gällande bestämmelser äro intagna. Som emellertid ett sålunda genomfört ändrat avräkningsförfarande har sitt omedelbara samband med den av riksdagen åren 1945 och 1946 beslutade och från och med år 1947 i sitt fullständiga skick tillämpade uppboresreformen, har det syntts mig lämpligt, att riksdagens yttrande inhämtas. Därest riksdagen icke har något att erinra mot att ändringarna vidtagas, torde dessa böra genomföras i sådan tid, att en definitiv avräkning avseende år 1948 kan verkställas under innevarande år. Någon justering av avräkningsutfallet för tidigare år synes skäligen ej böra ifrågasättas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle att avgiva yttrande i anledning av vad sålunda anförts.

4. Anslag till särskild prästerlig verksamhet utom riket.

Jämlikt beslut av 1941 års riksdag (propositionerna nr 219 och 238, riksdagens skrivelser nr 292 och 313) infördes under punkt 6) i 6 § andra stycket kyrkofondslagen en bestämmelse om att kostnad »för särskild prästerlig verksamhet utom riket» skulle enligt bestämmande av Konungen och riksdagen utgå ur kyrkofonden. Bestämmelsen trädde i kraft den 1 juli 1942. Härigenom överfördes på kyrkofonden kostnaderna för avlönande av kyrkoherdarna i flertalet av de svenska församlingar i utlandet, för vilka Kungl. Maj:t fastställt kyrkoordning, liksom även kostnaderna för bidrag till sjömansvårdsstyrelsen för avlönande av i dess tjänst i utlandet anställda sjömanspräster. Dessa kostnader hade dittills bestritts från anslag under riksstatens åttonde huvudtitel. 1942 års riksdag (propositionen nr 150, riksdagens skrivelse nr 177) godkände vissa grunder för dessa avlöningskostnader att gälla tills vidare från och med den 1 juli 1942.

I enlighet härmed utgick ur kyrkofonden för de närmaste åren *dels* till en var av kyrkoherdarna i följande svenska församlingar i utlandet, nämligen Gustafs-församlingen i Köpenhamn, Victoria-församlingen i Berlin, Sofia-församlingen i Paris, Olaus Petri-församlingen i Helsingfors och Margareta-församlingen i Oslo, en årlön å 6 000 kronor, *dels* för en var av nio svenska sjömanspräster i utlandet, nämligen å europeiska fastlandet i Antwerpen, Rotterdam, Stettin och Danzig och å de brittiska öarna i London, West Hartlepool och Hull samt dessutom i Buenos Aires i Argentina och Melbourne i Australien, ett årligt avlöningsbidrag å 5 000 kronor. Härtill kommo dyrtidstillägg och — enligt Kungl. Maj:ts särskilda bestämmande — kristillägg på nämnda avlöningsbelopp efter de grunder, som voro bestämda för befattningshavare vid statens verk med s. k. oreglerad avlöning.

Slutligen utgick även för en del av de här angivna orterna å avlöningsbeloppen en särskild ersättning för kursförluster, beräknad efter delvis växlande grunder.

Dessa avlöningsgrunder förblevo för utlandspastorerna gällande oförändrade blott intill den 1 juli 1944. Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände nämligen riksdagen nämnda år (propositionen nr 238, riksdagens skrivelse nr 390) en provisorisk lönereglering för kyrkoherdarna i de förutnämnda fem svenska utlandsförsamlingarna. Härigenom förhöjdes för en var av dessa präster grundavlöningen med 2 100 kronor för år, varjämte de på det förhöjda lönebeloppet erhöilo såväl dyrtidstillägg som kristillägg, men nu efter de speciella grunder med viss reducering av procenttalet, som gällde för prästerskapet i de territoriella hemlandsförsamlingarna. Dessutom erhöilo de, mot avstående i förekommande fall från rätten till särskild kursförlustersättning och under visst ytterligare villkor, ett tillfälligt utlandstillägg, utgående med ett grundbelopp av för de skilda orterna växlande storlek samt ett barnbidrag med enhetligt belopp. Det för utlandstilläggets tillgodonjutande särskilt uppställda villkoret gick ut på att befattningshavaren, därest han jämte sin sålunda reglerade prästerliga avlöning uppbar arvode eller annan fast ersättning för särskilt uppdrag vid sidan av pastors-tjänsten, skulle vara pliktig att för tid, varunder dylik ersättning utginge, vidkännas minskning med ett däremot svarande belopp av utlandstilläggets grundbelopp. Vidare föreskrevs, att vederbörande utlandspastor icke skulle äga mottaga särskild ersättning för honom på grund tjänsten åliggande för rättningar.

Enligt beslut av riksdagen år 1945 (propositionen nr 188, riksdagens skrivelse nr 299) utsträcktes den provisoriska löneregleringen för utlandspastorerna att, i avseende å det tillfälliga utlandstillägget, under viss förutsättning gälla jämväl kyrkoherden i svenska Ulrika Eleonora-församlingen i London. Samtidigt höjdes för samtliga utlandspastorerna det i utlandstillägget ingående barnbidraget. Härvid indrogs emellertid helt den del av det å lönen utgående dyrtidstillägget, som utgjorde barntillägg. Den för pastor i London för utlandstilläggets tillgodonjutande bestämda förutsättningen innebar, att dennes avlöningsförmåner i övrigt, vilka av ålder bestredos av den svenska församlingen därstädes medelst inkomsterna av, bland annat, vissa församlingen tillagda, för svenska fartyg i engelska hamnar utgående s. k. skeppsavgifter, icke finge av församlingen nedsättas under ett årligt belopp av 660 pund sterling.

Den provisoriska löneregleringen har därefter för varje år oförändrad förnyats och jämlikt beslut av 1947 års riksdag gjorts tillämplig jämväl för pastorn vid en nyinrättad svensk församling i Buenos Aires.

De i de tillfälliga utlandstilläggen ingående grundbeloppen utgå för närvarande med 2 600 kronor för kyrkoherden i Berlin, 2 000 kronor för en var av kyrkoherdarna i Paris, London och Buenos Aires samt 1 600 kronor

för en var av kyrkoherdarna i Köpenhamn, Helsingfors och Oslo, allt för år. De i utlandstilläggen ingående barnbidragen tillkomma befattningshavare, som på grund av försörjningsplikt underhålla barn under 19 år, och utgå för år med 750 kronor för ett och 500 kronor för varje ytterligare barn under 10 år samt med 2 000 kronor för varje äldre barn. Någon reducering av utlandstilläggets grundbelopp i följd av åtnjuten ersättning för annat tjänsteuppdrag läser hittills icke ha ifrågakommit förutom för pastorn i Paris, till vilken allt intill den 1 januari 1949 något dylikt utlandstillägg icke utgått enär han under den tiden jämväl bestritt tjänstgöring och uppburit ersättning av sjömansvårdsstyrelsen för biträde med sjömansvården i Dunkerque och Calais.

Till grund för införandet år 1944 av de tillfälliga utlandstilläggen låg ett inom ecklesiastikdepartementet under år 1938 utarbetat sakkunnigförslag till en mera bestående avlöningsreglering för dessa präster. I detta förslag ingingo, efter förebild i ett samtidigt föreliggande och år 1939 genomfört förslag för befattningshavarna inom vår utrikesrepresentation, jämväl särskilda ortstillägg jämte barnbidrag. Dessa ortstillägg, vilka enligt förslaget skulle utgå med samma belopp som sedermera bestämdes för de tillfälliga utlandstilläggens grundbelopp, voro enligt förslaget avvägda med hänsyn ej blott till levnadskostnaderna på tjänstgöringsorterna utan även till sådana faktorer som uppkommande kursförluster i samband med lönernas utbetalning, storleken och sammansättningen av den svenska kolonien på orten, utlandskyrkoherden åvilande representationsplikt m. m. Ortstilläggen skulle härvid jämväl anses innefatta gottgörelse för sådana exceptionella förhållanden, för vilka befattningshavare inom utrikesrepresentationen erhöilo komensation genom särskilda avlöningstillskott utöver ortstilläggen, benämnda prisutjämningsstillägg, vilka Kungl. Maj:t skulle äga att i varje särskilt fall bestämma. Vid tiden för 1938 års sakkunnigförslag ansågos, vad beträffar de orter där utlandskyrkoherdarna voro placerade, dylika särskilda förhållanden endast råda i Berlin. Det var av hänsyn härtill som ortstillägget, och sedermera grundbeloppet av det tillfälliga utlandstillägget, sattes till ett högre belopp för pastor i Berlin än för de övriga utlandskyrkoherdarna.

Beträffande det till sjömansvårdsstyrelsen utgående avlöningsbidraget gäller, att bidrag för närvarande utgå för fyra sjömanspräster på europeiska fastlandet, nämligen i Antwerpen, Rotterdam, Gdynia och Gdansk (Danzig), tre sjömanspräster i brittiska hamnar nämligen i London, West Hartlepool med Middlesborough och Hull, samt en sjömanspräst i Melbourne i Australien ävensom för en av sjömansvårdsstyrelsen anställd präst i Misiones i Argentina. Den tidigare sjömansprästbefattningen i Stettin blev under slutskedet av det senaste kriget i Tyskland tillfälligt indragen, varvid avlöningsbidraget ur kyrkofonden för denna tjänst överflyttades på befattningen i Gdynia.

För samtliga de nu nämnda befattningshavarna, för vilkas avlönande sjömansvårdsstyrelsen erhåller bidrag ur kyrkofonden, utgår numera förutom dyrtidstillägg även kristillägg efter förut angivna »oreglerade» grunder, dock att kristillägget för sjömansprästen i Melbourne endast utgår med tre femtedelar av fullt belopp. För sjömanspräster i de brittiska hamnarna utgår jämväl viss kursförlustersättning.

Utlandspastorerna och de i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda prästerna, för vilka avlöningsbidrag utgår ur kyrkofonden, åtnjuta — utöver förut omnämnda avlöningsförmåner — sedan den 1 juli 1947 provisoriskt lönetillägg ur kyrkofonden med 60 kronor för månad (720 kronor för år), dock att det provisoriska lönetillägget för sjömansprästen i Melbourne utgår med allenast 36 kronor för månad (432 kronor för år).

Slutligen må erinras, att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 november och den 30 december 1948 tillerkänt nuvarande pastorn vid svenska församlingen i Paris B. Bjurström ett prisutjämningsstillägg av 600 kronor för månad under tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949, vilket tillägg jämlikt beslutet förskottsvis bestrides ur kyrkofonden i avsikt att senare regleras.

a) *Anslag för avlönande av de svenska pastorerna i utlandet under tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950.*

Genom beslut den 26 juni 1948 anbefalldes Kungl. Maj:t domkapitlet i Uppsala att, efter samråd med Kungl. Maj:ts vederbörande sändebud i utlandet samt efter hörande av vederbörande utlandspastor, inkomma med erforderlig redogörelse för de ekonomiska förhållanden på utlandspastorernas stationeringsorter, som kunde vara av betydelse för avvägningen av dessas avlöningsförmåner under tiden närmast efter den löpande avlöningsperioden.

Domkapitlet i Uppsala har i anledning härav, med överlämnande av från vederbörande beskickningschefer, i Berlin konsuln därstädes, och de särskilda utlandspastorerna inkomna yttranden, i skrivelse den 12 oktober 1948 anfört följande.

Av de inkomna utlåtandena framgår, att den inflationistiska tendensen på utlandspastorernas tjänstgöringsorter fortsätter. Domkapitlet finner det nödvändigt, att utlandspastorerna på ett eller annat sätt beredas kompensation för den härigenom och på grund av de svåra valutaförhållandena uppkomna försämringen i deras ekonomiska villkor. Omprövningen av avlöningsförhållandena bör ske i ett sammanhang för vederbörande utlandspastor och utrikesrepresentationens personal på pastors tjänstgöringsort. Slutligen vill domkapitlet framhålla, att, med hänsyn till det ekonomiska nödläge, som i annat fall kan förväntas inträda för åtminstone vissa av utlandspastorerna, den nya löneregleringen bör omfatta även innevarande budgetår.

I de till domkapitlet av vederbörande utrikesrepresentation å stationeringsorterna och av utlandspastorerna avgivna yttrandena vitsordas all-

mänt med ofta mycket detaljerade upplysningar vad domkapitlet i sin skrivelse framhållit med avseende å de höga levnadskostnaderna och svåra valutaförhållandena å respektive orter samt utlandspastorernas i följd därav bekymmersamma ekonomiska läge. Särskilt framhållas beträffande Paris och Helsingfors de allvarliga svårigheter, som inträtt på dessa orter. Pastor i Helsingfors har med hänsyn därtill, med instämmande av ministern, gjort framställning om kompensation för samma tid som beskickningspersonalen erhållit sådan, eller från och med den 1 juli 1948.

I särskild skrivelse den 20 januari 1949 har *kyrkoherden i Helsingfors F. Palmgren* gjort förnyad framställning om avlöningsförbättring med anhållan om prisutjämningsbidrag å 390 kronor för månad för tiden den 1 juli—den 31 december 1948 och för tiden därefter med lägst 500 kronor för månad.

Över denna framställning ha yttranden avgivits av domkapitlet i Uppsala och statskontoret.

Domkapitlet i Uppsala finner det uppenbart, att pastorn i Helsingfors bör tillerkännas ett särskilt prisutjämningsstillägg, och framhåller, att det syntes troligt att även andra av utlandspastorerna befunne sig i liknande ekonomisk situation. Domkapitlet hemställer fördenskull, att en omprövning vidtages av samtliga utlandspastorernas löneförmåner för innevarande budgetår.

Statskontoret erinrar till en början om att beskickningspersonalen å samtliga de orter, där utlandspastorer äro stationerade, numera erhållit prisutjämningsstillägg utöver förut utgående ortstillägg, och anför härefter bland annat följande.

Den omständigheten, att beskickningspersonalen å den ort, där en utlandspastor varit verksam, erhållit prisutjämningsstillägg, hade icke i något fall efter införandet av de prästerliga utlandstilläggen — med undantag för den provisoriska löneförhöjningen åt kyrkoherden i Paris — ansetts böra föranleda förbättring av dylikt tillägg. Frågan om en höjning av det tillfälliga utlandstillägget åt kyrkoherden i Helsingfors syntes därför icke böra upptagas till prövning för sig utan i samband med översyn av samtliga utlandspastorernas avlöningsförmåner. En motsvarande översyn av gällande bestämmelser rörande de vid beskickningar och konsulat stationerade tjänstemännens löneförmåner hade jämlikt av Kungl. Maj:t den 17 december 1948 lämnat bemyndigande igångsatts, vilken utredning torde komma att föreläggas 1949 års riksdag. Ämbetsverket funne det icke motiverat, att kyrkoherden i Helsingfors, innan den förordade översynen av utlandspastorernas löneförmåner kommit till stånd, tilldelades något särskilt prisutjämningsstillägg. Statskontoret ansåge sig vidare böra framhålla, att levnadskostnaderna i Helsingfors snarare syntes understiga än överstiga samma kostnader i Oslo och Köpenhamn, där utlandstilläggen för närvarande utginge med samma belopp som i Helsingfors. Detta framginge av, bland annat, vissa uppgifter som statskontoret inhämtat av en för utrikesdepartementets räkning inom socialstyrelsen verkställd utredning angående levnadskostnaderna å vissa utländska orter i förhållande till i Stockholm.

Föredraganden. Av utredningen i ärendet torde framgå, att på åtminstone ett flertal av utlandspastorernas stationeringsorter föreligger ett synnerligen stort behov av en omedelbar förbättring av de nuvarande löneförmånerna. En dylik förbättring synes i vissa fall vara påkallad redan för innevarande budgetår. Jag anser mig fördenskull böra förorda, att den del av det för utlandspastorernas avlönande ur kyrkofonden utgående anslaget, som tages i anspråk för grundbeloppen av utlandspastorernas tillfälliga utlandstillägg och som för närvarande belöper sig på sammanlagt 13 400 kronor, höjes för innevarande budgetår till 43 000 kronor och för det nästkommande till 50 000 kronor. Härigenom skulle till Kungl. Maj:ts förfogande ställas *dels* 29 600 kronor för att efter särskild prövning kunna i mån av behov tilldelas de särskilda utlandspastorerna såsom prisutjämningsstillägg för tiden intill den 1 juli 1949, *dels* för tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950 ett belopp av 36 600 kronor för höjning, i mån så prövas erforderligt, av de för denna tid till utlandspastorerna utgående tillfälliga utlandstilläggens grundbelopp. Vid bifall härtill bör det förskott, som för tiden den 1 juli 1948—den 30 juni 1949 utgår ur kyrkofonden till pastorn i Paris, regleras. I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring i fråga om gällande provisoriska löne reglering för utlandspastorerna för tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950.

b) *Anslag för bidrag tills vidare från och med den 1 juli 1949 till avlönande av i sjömansvårdsstyrelsens tjänst i utlandet anställda präster.*

Med skrivelse den 29 september 1948 har *sjömansvårdsstyrelsen* lämnat en redogörelse för sin i utlandet bedrivna sjömansvård och förnyat en tidigare gjord framställning *dels* om utökning av avlöningsbidragen ur kyrkofonden till att avse jämväl avlönande av sjömanspräster i Narvik, New York och Stettin, *dels ock* om höjning av avlöningsbidragen med 2 100 kronor för år, motsvarande den provisoriska förhöjning av årslönen, som tillerkänts utlandspastorerna.

Kammarkollegiet avstyrker ifrågavarande förslag. Beträffande sjömansprästen i Stettin syntes dock visst fog finnas för att det bidrag ur kyrkofonden, som tidigare utgått för denna befattning, åter finge tillgodonjutas. I fråga om den begärda höjningen av nu utgående avlöningsbidrag framhåller kollegiet, att det ifrågasatta beloppet 2 100 kronor i provisorisk förhöjning, då det först tillerkändes de ordinarie prästerna i hemlandet, i sig innefattade ersättning för vissa dessa tidigare tillkommande dyrtidskompensationer, varför ifrågavarande tilläggsbelopp ej gärna lämpade sig för att läggas till grund för en generell höjning av sjömansprästernas löneförmåner. I samband därmed erinrar kollegiet tillika om att provisoriska tilläggsarvodet med avsevärt lägre belopp, 900 respektive 1 000 kronor, utgå till extra ordinarie präster i hemlandet.

Föredraganden. Jag anser mig böra tillstyrka, att till sjömansvårdsstyrelsen må från och med den 1 juli 1949 utgå bidrag ur kyrkofonden för avlönande av den i Stettin stationerade sjömansprästen. Däremot kan jag icke för närvarande förorda, att dylika bidrag må utgå även för sjömanspräster-na i Narvik och New York.

I detta sammanhang torde jag få upptaga frågan om en förenkling av formerna för bidrag ur kyrkofonden till ifrågavarande verksamhet.

Anslaget ur kyrkofonden innebär blott ett *bidrag* till vederbörande be-fattningshavares avlöning. Sjömansvårdsstyrelsen är oförhindrad att där-utöver medgiva befattningshavaren vilka avlöningsförmåner som styrelsen finner påkallade. Sjömanspräster-na åtnjuta även vissa förmåner utöver vad som tillkommer dem från kyrkofonden. Sålunda åtnjuta de fri bostad med bränsle och lyse samt fri telefon ävensom viss resekostnadsersättning. Här-utöver erhålla de av sjömansvårdsstyrelsen i ett stort antal fall särskilda representationsbidrag, utgående med belopp från 500 kronor för år upp till 1 000 kronor och därutöver. Dessa bidrag äro visserligen i första hand av-sedda för att bereda sjömanspräster-na tillfälle till understöd åt och trak-tering av besökande sjöfolk, men äro i vissa fall därjämte utmätta för avlö-ningsförstärkning åt befattningshavaren. Framhållas må i detta samman-hang, hurusom sjömansvårdsstyrelsen t. ex. beträffande sjömansprästbe-fattningen i Melbourne, för vilken bidraget ur kyrkofonden utgår med lägre belopp än för övriga ifrågavarande tjänster på grund av i viss mån redu-cerade kristillägg och provisoriskt lönetillägg, medgivit befattningshavaren därstädes särskilt lönetillägg av egna medel med 288 kronor för år. I an-slutning till vad jag här anfört vill jag förorda, att avlöningsbidragen till sjömansvårdsstyrelsen för tiden från och med den 1 juli 1949 bestämmas att utgå ur kyrkofonden med ett visst bestämt belopp för tjänst och år. Det-ta bidrag skulle sedan lämpligen kunna av statskontoret utanordnas till sjömansvårdsstyrelsen med en fjärdedel i förskott för varje kvartal. Sålunda skulle förvaltningsförfarandet med avseende å dessa bidrag kunna avsevärt förenklas för såväl det allmänna som sjömansvårdsstyrelsen.

Beträffande beräkningen av det enhetsbelopp per tjänst, som jag sålunda förordat, får jag till en början lämna följande redogörelse för storleken av här ifrågavarande prästers nuvarande avlöningsförmåner ur kyrkofonden. Dessa utgöras för samtliga, utom för sjömansprästen i Melbourne, av årslön å 5 000 kronor, dyrtidstillägg å 2 196 kronor, kristillägg å 1 557 kronor 60 öre samt provisoriskt lönetillägg å 720 kronor, eller tillhopa alltså 9 473 kronor 60 öre för år. Härtill kan dock för sjömanspräster-na i de brittiska hamnarna komma viss kursförlustersättning; dylik ersättning har dock ej utgått sedan 1945. Sjömansprästen i Melbourne åtnjuter i kristillägg och provisoriskt lönetillägg till tre femtedelar nedsatta belopp, eller 934 kronor 80 öre respektive 432 kronor och tillhopa alltså för år 8 562 kronor 80 öre. För denne synes dock skäl föreligga, att nämnda tilläggförmåner höjas till paritet med de övrigas.

En viss förstärkning av nu utgående avlöningsbidrag synes av flera skäl befogad; en dylik förstärkning synes dock skäligen böra begränsas till cirka 1 000 kronor per befattning och år. I enlighet härmed skulle avlöningsbidraget för var och en av de nio tjänster, för vilka sådant bidrag för närvarande utgår, samt för sjömansprästbefattningen i Stettin böra fixeras till i avrundat tal 10 500 kronor för år. Detta bidrag torde böra utgå ur kyrkofonden tills vidare från och med den 1 juli 1949.

Under åberopande av vad jag i det föregående under a) och b) anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, att anslag ur kyrkofonden för prästerlig verksamhet utom riket må, för avlöande av utlandspastorerna, för tiden till och med utgången av juni 1950 samt, för bidrag till sjömansvårdsstyrelsen för avlöande av i dess tjänst i utlandet anställda präster, tills vidare från och med den 1 juli 1949 utgå i överensstämmelse med vad jag här förordat.

5. Anslag ur kyrkofonden för anlitande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband.

Jämlikt stadgande i 6 § kyrkofondslagen skall ur kyrkofonden gäldas bland annat anslag, som Kungl. Maj:t och riksdagen finna skäligt ställa till vederbörande statsdepartements förfogande för anlitande av biträde vid handläggning av boställsärenden och vad därmed äger samband. Under en följd av år ha inom ekklesiastikdepartementet särskilda experter varit syselsatta med sådana arbetsuppgifter. På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen medgivit, att anslag ur kyrkofonden för ifrågavarande ändamål finge för vart och ett av nedannämnda budgetår utgå med högst de belopp, som angivas i följande sammanställning, vilken även utvisar medelsåtgången i avrundade tal enligt av statskontoret under hand lämnade uppgifter:

Budgetår.	Anslag kronor	Medelsåtgång kronor
1942/43	12 000	11 400
1943/44	7 000	5 200
1944/45	7 000	6 000
1945/46	7 000	6 800
1946/47	7 000	6 000
1947/48	15 000	15 000
1948/49	15 000	

Minskningen av anslaget från och med budgetåret 1943/44 berodde på att en av ifrågavarande experter erhållit en för ändamålet nyinrättad tjänst

i ecklesiastikdepartementet. De från och med budgetåret 1947/48 förhöjda anslagsbeloppen ha till väsentlig del åtgått till vissa av särskilda experter verkställda utredningar rörande dels det ecklesiastika arrendeväsendet, dels tjänsteorganisationen för kyrkomusikerna, vilka jämlikt den 27 juni 1947 utfärdad lag (nr 275) äro avsedda att framdeles avlönas med tillskott ur kyrkofonden. För innevarande budgetår har anslaget i följd av kostnaderna för dessa två utredningar redan måst överskridas med närmare 4 000 kronor. Utredningarna i fråga äro numera avslutade.

Föredraganden. Med hänsyn till det överskridande av förevarande anslag, som under innevarande budgetår måst ske, synes erforderligt utverka medgivande av riksdagen att det överskjutande beloppet får avföras på kyrkofonden. Beloppet kan ännu ej fixeras, enär någon obetald utgiftspost ännu kan ifrågakomma.

För tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950 torde för här ifrågavarande ändamål böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

medgiva, *dels* att anslaget för innevarande budgetår må överskridas med belopp, som blir erforderligt för gäldande av kostnaderna för förut nämnda två utredningar, *dels ock* att för anlitanande av biträde vid handläggning inom ecklesiastikdepartementet av boställsärenden och vad därmed äger samband må för tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950 i enlighet med Kungl. Maj:ts beprövande ur kyrkofonden utgå högst 15 000 kronor.

6. Anslaget ur kyrkofonden till extra utgifter.

Jämlikt 6 § andra stycket punkt 8) kyrkofondslagen skall ur kyrkofonden gäldas »anslag till extra utgifter med ett belopp av tillhopa högst 25 000 kronor för år, som efter Konungens bestämmande må användas till bestridande av kostnad för härförut i denna paragraf icke särskilt angivet kyrkligt ändamål».

Nämnda lagrum tillkom genom beslut av 1936 års riksdag (propositionen nr 242, riksdagens skrivelse nr 352). Av förarbetena framgår, att ifrågavarande anslag avser att för det kyrkliga området utgöra en motsvarighet till de anslag under riksstatens särskilda huvudtitlar som avse extra utgifter.

Föredraganden. Kyrkofondens anslag till extra utgifter har under de gångna åren använts till skiftande ändamål av betydelse för kyrkan och den kyrkliga organisationen. Sålunda pläga bidrag lämnas till bestridande av kostnader för kongresser och andra möten av kyrklig natur, till reseunderstöd, vissa tryckningskostnader, flyttningssättning åt biskopar, kulturminnesvårdande åtgärder beträffande kyrkor etc. Redan från början

synes ha visat sig, att anslaget icke kunde betraktas som rikligt. Under krigsåren sjönk visserligen medelsåtgången, men efter fredsslutet har det visat sig, att anslaget icke förslår för att nöjaktigt kunna tillgodose behovet. Till stor del sammanhänger detta givetvis med att kyrkan numera återupptagit sina under kriget avbrutna utlandsförbindelser. Men även i övrigt har den kyrkliga livaktigheten kommit att medföra allt större behov av att ha tillgång till medel för anslag och understöd till olika former av kyrklig verksamhet av sådan natur, att andra medel än förevarande anslag icke stå till förfogande. Det må även erinras om att penningvärdet nu är ett annat än före kriget. Jag anser mig följaktligen böra förorda, att ifrågavarande anslag från och med den 1 juli 1949 höjes med 25 000 kronor till 50 000 kronor.

Vad jag sålunda förordar föranleder ändring av förutnämnda lagrum i kyrkofondslagen. Förslag till lag om sådan ändring har uppgjorts inom ecklesiastikdepartementet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

genom proposition förelägga riksdagen till antagande förutnämnda förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 § lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond.

Vad föredragande statsrådet sålunda under punkterna 1—6 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Nyborg.
